

A TIT ELNÖKÉTŐL BÜCSÚZUNK

Elhunyt Hámori József

Életének 90. évében meghalt Hámori József Széchenyi-díjas neurobiológus, akadémikus, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat elnöke.

Hámori József hat éve, mióta a TIT elnökévé választották, minden esztendő végén, karácsony közeledtével a Törley-palota patinás elnöki dolgozószobájába hívta beszélgetésre legközelebbi társulati munkatársait. Az íróasztalán ilyenkor gondosan előre csomagolt figyelmességek: finom borok sorakoztak. Szerette megadni a módját annak, ha fontos mérföldkőhöz érkezett, érkezünk. Már az a mozdulat, ahogyan helyet kínált bennünket, kiemelte a jelen lévőket a minden évvégével együtt járó rohanásból; a határidők szorításából szabadulva ilyenkor az érdemi, értékkereső közös elemzés került főszerephe.

De nem ő akart mindenáron véleményt mondani, pedig jól tudtuk: értő figyelemmel kíséri a TIT különféle szakmai csoportjainak a munkáját a nyelvvizsgaközponttól a szerkesztőségekig. Átadta a szót nekünk, a munkatársainak: értékeljük mi a lassan mögöttünk hagyott esztendőt, mondjuk el magunk, mit tartottunk a legfontosabbnak, maradandónak, emlékezetesnek. Aztán amikor meghallgatott mindenkit, utána összegezte a saját elismerését, s tette hozzá – ha volt ilyen –, hogy miben lát még további fejlesztési lehetőséget.

Ezekben az általa teremtetett ünnepélyes percekben benne sűrűsödött mindaz, amit megragadó egyénisége, roppant tudása, kivételes műveltsége és remek diplomáciai képessége révén szellemi értéként

felhalmozott az évtizedek során, s tovább kívánt örökíteni. Bár valószínűleg soha nem fogalmazta meg senki konkrétan az ott jelen lévők közül, mégis biztos

vagyok benne, mindenki érezte: a töltekezés e pillanatai Hámori József örökségének fontos részét képezik.

Szerencsésnek mondhatta magát az, aki hosszabb, tartalmas beszélgetéseken vehetett részt a társaságában. Ilyenkor az ismeretterjesztés, a cikkírás, a lapszerkesztés kérdései hangsúlyosan kerültek elő. Nem is gondoltam volna korábban, milyen alaposan ismeri a szerkesztői munka részleteit. Szemléletes hasonlattal mondta többször is: egy jó szerkesztőség olyan, mint egy szépen együtt muzsikáló zenekar. A szakszerkesztők a jól felkészült zenészek, akik a saját hangszerük – az általuk ismert tudományterület vagy tématerület – virtuózai kell, hogy legyenek; a főszerkesztő feladata pedig karmesterként harmóniát teremteni az összecsengő hangszerek hangzásából. Nagyon szemléletes képek révén tudott magyarázni, mindig könnyen megjegyezhető hasonlatokkal volt képes megnyerni a hallgatósága és olvasóközönsége figyelmét.

Hatalmas tekintélyű virtuóz és karmester távozott személyben a tudományos

ismeretterjesztés, a magyar tudomány és a tudománydiplomácia világából.

Hámori József 1932. március 20-án született Fegyverneken. A Szegedi Tudományegyetemen kezdte felsőfokú tanulmányait, majd az ELTE Természettudományi Karán szerzett biológus diplomát.

Kutatói pályája Pécsen, az Orvostudományi Egyetem Anatómiai Intézetében indult, ahogyan akkori mestere után nevezte: a „Szentágothai-iskolában”. Kutatásai középpontjában az idegrendszer működésének vizsgálata, az idegrendszeri alkotóegységek közötti funkcionális kapcsolatok feltérképezése, valamint az emberi agy plaszticitása állt. Tanított a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, s a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen, melynek 1992-94 között a rektoraként dolgozott. Vendégprofesszorként az Egyesült Államok több egyetemén is oktatott, illetve részt vett számos nemzetközi kutatási programban.

1990-ben választották a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd nyolc év múlva rendes tagjává, 2002-2008 között az MTA természettudományi alelnöki tisztségét töltötte be.

1998-99-ben az Orbán Viktor által vezetett kormányban a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának minisztereként tevékenykedett, majd 2002-ig a miniszterelnök tudománypolitikai főtanácsadója lett. Elnökölte többek között az UNESCO nemzeti bizottságát és Világkongresszusát, a Magyar Rektori Konferenciát és a Magyar Örökség Díj bírálóbizottságát.

Pályája során mindenkor nagy hangsúlyt fektetett a tudomány, ezen belül kiemelten az idegtudomány népszerűsítésére, valamint a különböző műveltségterületek, a tudomány és a művészetek közötti szellemi kapcsolatok megteremtésére és erősítésére. 2015-ben választották meg a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat elnökének.

Hámori József emlékét a TIT kegyelettel, tisztelettel és szeretettel megőrzi.

GÓZON ÁKOS